

Åre kommun

Rektorn vid Duveds skola årskurs 4–9

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Duveds skola årskurs 4–9
i Åre kommun

Tillsyn i Duveds skola årskurs 4–9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Åre kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Duveds skola 4-9 besöktes av Skolinspektionen den 21 och 22 maj 2014.

Fakta om skolenheten

Duveds skola ligger centralt i samhället Duved i Åre kommun. I skolbyggnaden bedrivs utbildning för elever från förskoleklass till och med årskurs 9. Skolan består dock av två enheter, en för förskoleklass och årskurserna 1–3 respektive en för årskurserna 4–9. Dessa enheter leds av varsin rektor. Detta beslut rör den del av skolan där utbildningen omfattar grundskola för årskurserna 4–9. Skolans ledning utgörs av en rektor som arbetat vid skolan sedan år 2000. Den pedagogiska personalen är organiserad i två arbetslag. Ett arbetslag för årskurserna 4–5 och ett för årskurserna 6–9. Vid skolan finns även ett fritidshem. Skolinspektionens tillsyn över kommunens fritidshem genomförs på kommunövergripande nivå och behandlas i ett särskilt beslut (dnr 43-2013:5006).

Kunskapsresultat

Årskurs 6

I skolverkets nationella statistik för de nationella ämnesproven i matematik, svenska, engelska, natur- och samhällsorienterande ämnen i årskurs 6 läsåret 2012/13 framgår att nästan samtliga elever på Duveds skola erhöll provbetyg E–A i dessa ämnen. Det är bättre resultat än för riket där 94 procent nådde kravnivån i matematik, 95 procent i svenska, 94 procent i engelska, 97 procent i naturorienterande ämnen och 81 procent i samhällsorienterande ämnen.

Av skolans egen statistik kan utläsas att nära nog samtliga elever i årskurs 6 nådde kunskapskraven i samtliga ämnen med undantag för ämnet svenska där 81 procent av eleverna nådde kunskapskraven.

Årskurs 9

Skolverkets uppföljningsstatistik för läsåret 2012/13 visar att 94 procent av eleverna i årskurs 9 på Duveds skola uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Andelen är högre än rikets genomsnitt som är 77 procent.

De fem senaste åren har det genomsnittliga meritvärdet på Duveds skola varierat mellan 212,6 och 240,1. Våren 2013 var det genomsnittliga meritvärdet 225,1 vilket kan jämföras med rikets genomsnittsvärde som var 213,1. Av de elever som avslutade utbildningen på Duveds skola läsåret 2012/13 blev 100 procent behöriga till yrkesprogram på gymnasiet, vilket är en högre andel än mot-

svarande behörighet i riket som är 87,6 procent. Till naturvetenskaps- och teknikprogrammet blev också nära nog 100 procent av eleverna behöriga, att jämföra med samtliga skolor i riket där andelen är 83,2 procent.

Under de fem senaste åren har skillnaden mellan pojkar och flickor avseende det genomsnittliga meritvärdet inte förändrats nämnvärt. Generellt kan sägas att flickorna på Duveds skola oftare har ett högre meritvärde än pojkarna. År 2013 hade flickorna ett högre genomsnittligt meritvärde (234,5) än pojkarna (220,6). Det var också en högre andel flickor (100 procent) än pojkar (90,5 procent) som erhöll godkända betyg i samtliga ämnen. När det gäller gymnasiebehörighet är nästan 100 procent av eleverna behöriga att söka till alla program.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att upptäcka och rätta till brister i verksamheten närhelst de framkommer.

Tillsynen visar att det på Duveds skola bedrivs en verksamhet som i flera avseenden uppfyller de krav som ställs i författningarna. Elevernas kunskapsresultat ligger generellt i linje med eller något högre än genomsnittet för riket. Skolan behöver dock bland annat utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete genom att på grupp- och skolenhetsnivå följa upp elevernas kunskapsresultat samt skolans arbete med normer och värden för att möjliggöra analyser som synliggör såväl framgångsfaktorer som utvecklingsområden.

Skolinspektionen har tidigare i ärende (dnr 41-2013:6657) förelagt skolenheten att se till att författningarnas bestämmelser om att motverka och förhindra kränkande behandling efterlevs. Under våren har skolan arbetat med detta och har inför tillsynen inkommit till Skolinspektionen med en ny plan mot kränkande behandling samt i intervjuer redogjort för hur skolan framöver avser arbeta för att motverka kränkande behandling. Skolinspektionens bedömning är att den tidigare förelagda bristen nu är avhjälpd, men påminner samtidigt om vikten av att en redogörelse för hur de planerade åtgärderna för detta år har genomförts tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen bedömer dessutom att skolans elevhälsa inte uppfyller skollagens krav på att vara förebyggande och hälsofrämjande. Rektorn och huvudmannen måste här gemensamt klargöra hur skolans elevhälsa ska bedriva ett främjande och förebyggande elevhälsoarbete

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Åre kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 23 oktober 2014 redovisas för Skolinspektionen på adress: Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Åre kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att rektorn, om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, beslutar att ett åtgärdsprogram *inte* ska utarbetas.
- Se till att det i åtgärdsprogrammen anges vilka behoven av särskilt stöd är, hur de ska tillgodoses och när åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Ange i beslut om anpassad studiegång hur studiegången ska anpassas samt vilka av elevens skolämnen som berörs.
- Se till att ge studiehandledning på modersmålet till de elever som är i behov av det.

Motivering

Skollagen anger att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får, enligt skollagen, ett beslut innebära avvikelser från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Beslut om åtgärdsprogram

I intervju med såväl rektor, elevhälsa som lärare framkommer att skolan har en fungerande arbetsgång för att uppmärksamma elever där det befaras att kunskapskraven riskerar att inte uppnås och att elevhälsoteamet regelmässigt är inkopplat för att stödja utredningsarbetet för att hitta bästa formen för det eventuella stödet. Rektor anser att skolan kan tillgodose elevernas behov av särskilt stöd på ett bra sätt. I intervjuer framkommer dock att det förekommer att utredningar visar att elever inte är i behov av särskilt stöd och att åtgärdsprogram därför inte ska utarbetas. Rektorn fattar dock inte i dessa fall formellt beslut om att åtgärdsprogram inte ska upprättas. Skolinspektionen påminner om att såväl beslut om att åtgärdsprogram utarbetas som beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas kan överklagas.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka behov av särskilt stöd eleven har, det vill säga de svårigheter eleven befinner sig i och som medför att eleven inte utvecklas i riktning mot kunskapskraven och målen i läroplanen. Dessutom framgår varken hur behoven ska tillgodoses eller när åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med åtgärdsprogram inte uppfyller författningarnas krav.

Skolinspektionen noterar att den 1 juli 2014 träder det ikraft en lagändring som förtydligar gränsdragningen mellan stöd i form av anpassningar och särskilt stöd. Efter detta blir det aktuellt för skolan att utreda en elevs behov av särskilt stöd först om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen inte skulle vara tillräckliga. Enligt regeringen ska en tydligare gränsdragning skapa förutsättningar för att beslut om åtgärdsprogram endast ska fattas för de elever som verkligen är i behov av

särskilt stöd och färre åtgärdsprogram kommer därför att behöva utarbetas (prop. 2013/14:160, s. 21-22).

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen har tagit del av skolans beslut om anpassad studiegång men där framgår inte hur studiegången ska anpassas varken vad gäller omfattning eller vilka ämnen som berörs. I beslutet hänvisas till ett åtgärdsprogram där anpassningen möjligen finns beskriven, men som Skolinspektionen inte tagit del av. Skolinspektionen vill framhålla att anpassningen behöver finnas beskriven i beslutet. Det är viktigt att beslutets innehåll och skälen för beslutet framgår, inte minst eftersom beslutet är möjligt att överklaga. Skolinspektionen bedömer att beslut om anpassad studiegång inte följer författningarnas krav.

Studiehandledning på modersmål

Studiehandledning på modersmål är en form av särskilt stöd. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

I intervjuer med rektor och lärare framkommer det att det finns elever på skolan med annat modersmål (persiska och spanska) som skolan utrett och bedömer är i behov av att få studiehandledning på modersmålet, men att de inte får det i dagsläget. Rektor uppger i intervjun att det är svårt att hitta personer med språkkunskaper som kan utgöra studiehandledare och att de därför inte ges studiehandledning på modersmål utan att skolan istället försöker tillgodose elevernas behov så långt det är möjligt genom andra former av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte tillgodoser elevernas behov av att få studiehandledning på sitt modersmål enligt skollagens krav.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

3 kap. 12 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Åre kommun och rektorn måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Genomför ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten, det vill säga:

- a) följ upp och sammanställ enhetens resultat i förhållande till de nationella målen, till exempel elevernas kunskapsresultat i årskurs 6 och 9 i samtliga ämnen som har kunskapskrav och resultat av arbetet med värdegrund,
 - b) analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen,
 - c) identifiera utvecklingsområden och besluta om insatser.
- Se till att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utvärdera utbildningen.

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras även på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs och dokumenteras.

I intervjun beskriver rektorn att det systematiska kvalitetsarbetet är ett utvecklingsområde för skolan men att det arbetet har påbörjats under våren 2014. Åre kommun har sedan februari 2014 en rutin för det systematiska kvalitetsarbetet som alla skolor i kommunen ska arbeta efter. Rektorn bedömer att allting som behövs för att utgöra en grund i ett bra kvalitetsarbete finns med i rutinen men säger att det i dagsläget inte finns dokumenterat till fullo eftersom rutinen ännu inte tillämpats under ett helt läsår. Det framkommer vidare att lärarna årligen gör egna analyser av sin undervisning, skriver ner dem och lämnar in till rektorn. Dessutom bedrivs samtal i mindre ämnesgrupper kontinuerligt tillsammans med rektorn. Rektorn beskriver att detta ligger till grund för skolans höga måluppfyllelse.

I lärarintervjuer framkommer att analyser görs av undervisningen men att det *"stannar vid klassnivån"* samt att det hos vissa lärare uppfattas som oklart vad de förväntas lämna in till rektorn. Rektorn i sin tur uppger att kommunen tidigare inte efterfrågat någonting avseende kvalitetsarbete.

Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumentation av kvalitetsarbetet inför tillsynen. Det framgår att skolan inte gör sammanställningar på grupp- och enhetsnivå för samtliga ämnen och att analyser av resultaten följaktligen inte görs. Vidare saknas en dokumentation som kan visa på skolans resultat avseende arbetet med normer och värden. Skolinspektionen bedömer att skolan inte i tillräcklig omfattning sammanställer resultat på grupp- och skolenhetsnivå som beskriver måluppfyllelse utifrån de nationella målen och kunskapskraven för utbildningen. När det gäller kunskapsresultat behöver skolan följa upp hur

eleverna når de kunskapskrav som finns för årskurserna 6 och 9. Det behöver också finnas en uppföljning av skolans arbete med värdegrundsfrågor.

Det är en rektors roll att leda kvalitetsarbetet och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen. Det är Skolinspektionens uppfattning att rektorn vid Duveds skola tillsammans med personalen mer systematiskt behöver följa upp och utvärdera skolans resultat så att både väl fungerande insatser synliggörs men också så att förbättringsinsatser tydliggörs och åtgärder för utveckling kan vidtas. Dokumentationen av detta kvalitetsarbete behöver förbättras för att kunna vara det stöd i utvecklingsarbetet det är tänkt att vara. Skolinspektionen bedömer därför att skolans systematiska kvalitetsarbete inte uppfyller skollagens krav.

Författning

4 kap. 3–6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Äre kommun och rektor måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Organisera och använd elevhälsan så att den ges förutsättningar att arbeta förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I enlighet med detta behöver elevhälsan:
 - a) arbeta främjande med generella insatser för att skapa en god lärandemiljö, samt
 - b) arbeta förebyggande med särskilda åtgärder utifrån identifierade behov,
 - c) Samverka med övriga personalgrupper på skolan på ett kontinuerligt och strukturerat sätt.
 - d) följa upp resultat av elevhälsans arbete i förhållande till de nationella målen och identifiera behov av insatser samt utifrån det planera och utveckla arbetet.

Motivering

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog

och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. I samband med införandet av bestämmelsen om en samlad elevhälsa framhålls i förarbetena (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) att elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbeta med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

I intervjuer med rektorn, elevhälsans personal samt lärare framkommer att elevhälsans arbete vid Duveds skola vanligtvis handlar om att ge personal råd och stöd i frågor som personalen lyfter angående elever i behov av särskilt stöd. Elevhälsopersonalen ingår dock inte i något gemensamt strukturerat förebyggande elevhälsoarbete avseende Duveds skolas verksamhet. De involveras inte heller i några analyser av hur elevhälsans arbete på skolan fungerar eller de eventuella utvecklingsbehov av elevhälsans arbete som finns. Det saknas rutiner för kontinuerlig samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper vid skolan. Vid tillsynen har förvaltningschefen valt att lyfta bort skolsköterska och kurator från skolan och elevhälsoteamet. Enligt rektorn medför det att eleverna inte har tillgång till dessa funktioner. Enligt förvaltningsledningen har eleverna tillgång till dessa funktioner via den centrala elevhälsan till vilken deras vårdnadshavare blivit hänvisade.

Skolinspektionens utredning ger inte stöd för annat än att skolans elever har formell tillgång till samtliga föreskrivna yrkeskategorier i elevhälsan via kommunens centrala elevhälsa. Dessa utgör dock inte en samlad elevhälsa som i samarbete med skolan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. Skolinspektionen bedömer därför att Duveds skola inte använder elevhälsan på ett sådant sätt att den utgör ett verktyg i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionen bedömer vidare att rektorn behöver skapa strukturer för hur elevhälsan ska involveras i skolans förebyggande elevhälsoarbete. I det arbetet måste rektorn vid Duveds

skola tillsammans med huvudmannen säkerställa att Duveds skola har tillgång till samtliga funktioner, även psykologisk kompetens, i det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet samt klargöra hur skolans elevhälsa ska bedriva ett främjande och förebyggande elevhälsoarbete.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Ulrika Svedmark och utredare Linnéa Forsberg.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Anders Holmgren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken *Inspektion*.